

Οι ψηφιακοί φάκελοι στην εκπαιδευτική διαδικασία: οι χρήσεις και οι αντιλήψεις των φοιτητών

Φ.Σιάμπου¹, Β.Κόμης²

fsiabou@upatras.gr, komis@upatras.gr

^{1,2} Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

Περίληψη

Στη βιβλιογραφία οι ψηφιακοί φάκελοι εμφανίζονται ως η μεγαλύτερη ανάπτυξη εκπαιδευτικής τεχνολογίας μετά από την ενσωμάτωση των συστημάτων διαχείρισης μαθήματος (Lorenzo, Ittelson, 2005). Σε αυτό οφείλονται οι δυνατότητες του εργαλείου που δυνητικά αναπτύσσονται σε όλα τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Έρευνες προσεγγίζουν την ένταξη των ψηφιακών φακέλων στην εκπαιδευτική διαδικασία και αναδεικνύουν τις χρήσεις τους και τις αντιλήψεις των μαθητών. Σε αυτή την κατεύθυνση βρίσκεται και η παρούσα εργασία, η οποία έλαβε μέρος στο ΤΕΕΑΠΗ Πατρών με δείγμα 185 φοιτητών κυρίως Β έτους. Οι φοιτητές παρακολούθησαν διδακτική παρέμβαση που αφορά τους ψηφιακούς φακέλους, συμπλήρωσαν αρχικό και τελικό ερωτηματολόγιο και διαμόρφωσαν κατάλληλα τις βιτρίνες τους. Σχετικά με τις χρήσεις των φοιτητών παρόλο το αρχικό υψηλό ενδιαφέρον τους διαπιστώθηκε η επίτευξη μόνο των τυπικών προδιαγραφών του μαθήματος. Όσον αφορά τις αντιλήψεις των φοιτητών για την ενσωμάτωση των φακέλων στην εκπαιδευτική διαδικασία προτείνεται η σύνταξη αντιπροσωπευτικού φακέλου τόσο από τον εκπαιδευτικό αλλά και από τον εκπαιδευόμενο προς αξιολόγηση από συναδέλφους.

Λέξεις κλειδιά: ψηφιακός φάκελος, αντιλήψεις, χρήσεις

Εισαγωγή

Οι πλέον αυξανόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας για ανάπτυξη δεξιοτήτων, για την ανταπόκριση στην εκπαιδευτική και στην επαγγελματική πορεία ωθούν στην αναζήτηση και εφαρμογή νέων εργαλείων. Ένα από αυτά τα εργαλεία αποτελούν οι ψηφιακοί φάκελοι. Οι ψηφιακοί φάκελοι έχουν την προέλευσή τους από τους φακέλους, οι οποίοι αρχικά χρησιμοποιήθηκαν από τα πεδία των τεχνών και της αρχιτεκτονικής. Το 1980 οι φάκελοι εισήχθησαν για πρώτη φορά στην εκπαιδευτική διαδικασία και υποστηρίζουν τις λειτουργίες: έκθεση για την τεκμηρίωση της προόδου και των γνώσεων του κατόχου του, αξιολόγηση των γνώσεων, κριτική επισκόπηση και αναστοχασμός των γνώσεων και κοινωνική αλληλεπίδραση γονέων, δασκάλων και μαθητών (Karsenti & Collin, 2010).

Ο ερχομός των ψηφιακών φακέλων το 1990 πρόσθεσε ευελιξία στη φύση των δεδομένων και στην τροποποίηση του περιεχομένου, ευελιξία στην δομή του περιεχομένου, δυνατότητα διαδικτυακής πρόσβασης και λειτουργίας κοινωνικής δικτύωσης (Karsenti, Komis, Collin & Siamprou, 2011).

Ψηφιακός φάκελος ορίζεται η ηλεκτρονική παρουσίαση της εργασίας ενός ατόμου, μια σκόπιμη συλλογή ψηφιακών δεδομένων που παρουσιάζει τις προσπάθειες, τις ικανότητες και την πρόοδο των κατόχων προς την επίτευξη των στόχων του (Drury, 2006). Οι ψηφιακοί φάκελοι στην εκπαιδευτική διαδικασία ανάλογα με τον τρόπο χρήσης τους διακρίνονται στα εξής είδη: μάθησης των εκπαιδευομένων, διδασκαλίας, φάκελος των δραστηριοτήτων ενός θεσμού, αξιολόγησης και παρουσίασης (Finger, Jamieson-Proctor, 2009). Στην παρούσα

εργασία εφαρμόζεται το πρώτο είδος φακέλου στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι αναθέτουν τις εργασίες τους προς σχολιασμό.

Οι ψηφιακοί φάκελοι δυνητικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, ώστε να ωθήσουν την εκπαίδευση σε μία περισσότερο εστιασμένη στον μαθητή προσέγγιση παρά στον εκπαιδευτικό. Οι Meyer και Latham (2008) παρουσιάζουν τα σημεία που χρήζουν προσοχής: να είναι υποχρεωτική διαδικασία, να υπάρχει ένα ελάχιστο προδιαγραφών και έπειτα οι εκπαιδευόμενοι να προσθέτουν το δικό τους υλικό, να υπάρχει χρονοπρόγραμμα αναθέσεων και υποστήριξη στη χρήση του εργαλείου με κατάλληλα παραδείγματα. Οι προτάσεις αυτές ενσωματώθηκαν στην παρούσα μελέτη.

Στη βιβλιογραφία υπάρχουν έρευνες σχετικά με τη χρήση και τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων για τους ψηφιακούς φακέλους. Οι έρευνες αυτές αφορούν όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης δευτεροβάθμιας και ανώτερης και αναδεικνύουν πληθώρα δυνατοτήτων των ψηφιακών φακέλων: υποστήριξη της διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης (Dornan, Carroll & Parboosingh, 2002), διαρκή αξιολόγηση (Mason, Robin, Pegler & Weller, 2004), απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων απέναντι στις νέες τεχνολογίες (Herner-Patnode & Lee, 2009). Επιπλέον η ενσωμάτωση των ψηφιακών φακέλων φαίνεται να αναδεικνύει την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευομένων και εκπαιδευτικών (Bolliger & Shepherd, 2010), τη διαμοιραζόμενη γνώση και τη συλλογική οικοδόμησή της (Eddy, Carol, Chan & Jan, 2006), την ανάπτυξη διαλόγου εκπαιδευτικής κοινότητας (Shepherd & Bolliger, 2011) και την αλληλεπίδραση των συναδέλφων (Lorraine, Mason, Pegler, 2007).

Οι παραπάνω μελέτες δείχνουν τόσο τα πλεονεκτήματα που αποκτώνται από την ενσωμάτωσή των ψηφιακών φακέλων στην εκπαιδευτική διαδικασία και τη στάση των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η παρούσα μελέτη στόχο έχει να διερευνήσει περαιτέρω τις δύο αυτές παραμέτρους ώστε να κατανοηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό η διαδικασία ενσωμάτωσης του εργαλείου των ψηφιακών φακέλων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Μέθοδος της έρευνας

Στόχοι της έρευνας

Η μελέτη των ψηφιακών φακέλων και η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, όπως παρουσιάστηκαν οδηγούν στην εξέταση των εξής στόχων: α) διερεύνηση των ιδεών και των αναπαραστάσεων των φοιτητών σχετικά με τη χρήση των ψηφιακών φακέλων, β) μελέτη των χρήσεων των φοιτητών στα πλαίσια του εργαστηρίου ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Οι αντιλήψεις αφορούν τόσο την προσωπική τους χρήση όσο και τη χρήση των φακέλων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σχετικά με τον δεύτερο στόχο αναφερόμαστε στη διαδικασία εφαρμογής των φακέλων κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Δείγμα

Η έρευνα έλαβε χώρα στο ΤΕΕΑΠΗ του Πανεπιστημίου Πατρών κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του σχολικού έτους 2010-2011. Συμμετείχαν 185 φοιτητές κυρίως από το δεύτερο εξάμηνο, με πλήθος 136. Πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση». Στο μάθημα αυτό οι φοιτητές παρακολουθούν τη θεωρία (3 ώρες την εβδομάδα) προαιρετικά και το εργαστήριο (2 ώρες την εβδομάδα) υποχρεωτικά. Τα εργαστήρια αποτελούνται από 20 φοιτητές. Το περιεχόμενο του μαθήματος αναφέρεται στην παιδαγωγική τεκμηρίωση της

εκπαιδευτικής τεχνολογίας και της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Σε αυτό το πλαίσιο η διδασκαλία των ψηφιακών φακέλων συνάδει με το περιεχόμενο του μαθήματος, αφού το εργαλείο αυτό μπορεί να εισαχθεί στη διδακτική περισσότερων μαθημάτων στο σχολείο ως γνωστικό εργαλείο.

Διαδικασία της έρευνας

Αρχικά κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας σε όλα τα εργαστήρια παρουσιάστηκε η θεματική ενότητα των ψηφιακών φακέλων. Η παρουσίαση περιλάμβανε την έννοια και την χρήση των φακέλων γενικά και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παράλληλα οι φοιτητές εξέφρασαν τις ιδέες και τις εμπειρίες τους σχετικά με τους ψηφιακούς φακέλους. Έπειτα παρουσιάστηκε το εργαλείο Eduportfolio, οι φοιτητές κλήθηκαν να δημιουργήσουν ένα λογαριασμό, να προσθέσουν συνεργάτες, δημιούργησαν μία βιτρίνα και την διαμόρφωσαν με τα κατάλληλα εργαλεία. Ο κυρίαρχος στόχος του πρώτου εργαστηρίου ήταν η εξοικείωση με το περιβάλλον και τις βασικές λειτουργίες του. Στη συνέχεια οι φοιτητές συμπλήρωσαν το αρχικό ερωτηματολόγιο διαδικτυακά. Στα επόμενα εργαστήρια οι φοιτητές είχαν τη δυνατότητα να δημοσιεύσουν τις εργασίες τους, τόσο των εργαστηρίων αλλά και εκτός μαθήματος, στις βιτρίνες τους (για την αξιολόγησή τους χρειαζόταν να δημοσιεύσουν τουλάχιστον τρεις εργαστηριακές εργασίες). Στο προτελευταίο εργαστήριο δόθηκε στους φοιτητές μια εργασία σχετικά με το Eduportfolio και τις πρακτικές χρήσεις του. Στο τελευταίο εργαστήριο δόθηκε στους φοιτητές ένα τελικό ερωτηματολόγιο πιο αναλυτικό από το αρχικό.

Μεθοδολογία της έρευνας

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία της μελέτης περίπτωσης για την αποτύπωση χαρακτηριστικών συγκεκριμένης ομάδας πληθυσμού. Επιπλέον τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης μεθοδολογίας έρευνας όπως παρουσιάζονται στο έργο των Cohen L., Manion L., Morrison K. (2008) συνάδουν με τις ανάγκες της παρούσας εργασίας. Ο τύπος των δεδομένων που συλλέχτηκαν προς ανάλυση είναι τόσο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά. Στα ποσοτικά δεδομένα συμπεριλαμβάνονται οι κλειστού τύπου ερωτήσεις του αρχικού και του τελικού ερωτηματολογίου, καθώς και η βαθμολογία των φοιτητών και στα ποιοτικά δεδομένα περιέχονται οι ανοικτού τύπου ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, οι γραπτές εργασίες των φοιτητών και οι ψηφιακοί φάκελοι των φοιτητών. Επιπλέον τα είδη των δεδομένων εξυπηρετούν αντίστοιχους στόχους. Συγκεκριμένα οι ψηφιακοί φάκελοι και η βαθμολογία των φοιτητών προσδιορίζουν τη χρήση των φακέλων από τους φοιτητές, οι γραπτές εργασίες δείχνουν τις αντιλήψεις των φοιτητών σχετικά με τους ψηφιακούς φακέλους, ενώ τα ερωτηματολόγια θέτουν απαντήσεις και για τους δύο στόχους της έρευνας.

Τεχνικές και εργαλεία συλλογής

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση δύο ερωτηματολογίων ένα πριν και ένα μετά τη διαδικασία. Το αρχικό ερωτηματολόγιο εστιάζει στην αντίληψεις των φοιτητών σχετικά με την έννοια των ψηφιακών φακέλων και τη χρήση τους στην ακαδημαϊκή και στην επαγγελματική τους πορεία. Στο τελικό ερωτηματολόγιο επαναλαμβάνονται οι ερωτήσεις που αφορούν τον ορισμό και τη χρήση των ψηφιακών φακέλων ώστε να πραγματοποιηθεί η σύγκριση με το αρχικό ερωτηματολόγιο. Επιπλέον υπάρχουν ερωτήσεις σχετικά με τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου που τους

προτείνεται καθώς και με το βαθμό ικανοποίησής τους. Τέλος και τα δύο ερωτηματολόγια παρέχουν δημογραφικές ερωτήσεις που αφορούν τη χρήση εργαλείων Web 2.0.

Επιπλέον δεδομένα αποτελούν οι γραπτές εργασίες των φοιτητών που αφορούν τις πιθανές εκπαιδευτικές χρήσεις των ψηφιακών φακέλων. Οι φοιτητές ερωτήθηκαν κατά πόσο θα εφάρμοζαν το εργαλείο στην εκπαιδευτική τους πρακτική και επιπλέον με ποιον τρόπο. Τέλος οι ψηφιακοί φάκελοι των φοιτητών και η βαθμολογία τους στην εκπλήρωση του συγκεκριμένου εργαστηρίου, δίνουν στοιχεία σχετικά με τη χρήση του εργαλείου κατά τη διάρκεια της ακαδημαϊκής πορείας τους.

Το εργαλείο Eduportfolio

Εξετάστηκε η χρήση και άλλων εργαλείων σύνταξης ψηφιακού φακέλου (πχ Mahara), ωστόσο επιλέχθηκε το Eduportfolio τόσο για την ευκολία χρήσης του αλλά και γιατί έχει υλοποιηθεί για εκπαιδευτικούς λόγους. Το Eduportfolio έχει δημιουργηθεί από τον Thierry Karsenti του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ και είναι διαθέσιμο σε οχτώ γλώσσες (<http://eduportfolio.org/>). Διατίθεται για χρήση από εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους όλων των επιπέδων μόνο με τη δημιουργία ενός λογαριασμού δωρεάν.

Οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα δημιουργίας μίας ή περισσότερων βιτρινών, σχετικά με τις χρήσεις για τις οποίες προορίζονται. Στην κατάσταση διαχείρισης του ψηφιακού φακέλου υπάρχουν έξι εργαλεία: συμβουλή της βιτρίνας, τροποποίηση του περιεχομένου, τροποποίηση των παραμέτρων της βιτρίνας, αναπαραγωγή, μεταφόρτωση και διαγραφή της βιτρίνας. Επιπλέον δυνατότητες του λογισμικού είναι η αναζήτηση και η προσθήκη συναδέλφων. Οι συνάδελφοι έχουν την δυνατότητα να αφήνουν σχόλια στις αναρτήσεις των υπολοίπων, αλλά και να επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω άμεσων γραπτών μηνυμάτων. Τέλος υπάρχει η δυνατότητα προσθήκης μίας λίστας νέων, για την ενημέρωση των υπόλοιπων συναδέλφων.

Ανάλυση

Το αρχικό ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει τρία μέρη: οι αντιλήψεις των φοιτητών για τους ψηφιακούς φακέλους, οι ιδέες τους για τις χρήσεις τους και τα δημογραφικά στοιχεία. Από το τελευταίο μέρος προκύπτει το προφίλ των χρηστών. Συγκεκριμένα η πλειοψηφία των φοιτητών βρίσκεται στο δεύτερο έτος και είναι γένους θηλυκού, έχουν προφίλ σε ιστότοπο κοινωνικής δικτύωσης και πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Το 93% των φοιτητών έχει ανεβάσει φωτογραφίες και σε μικρότερο βαθμό βίντεο (36%) ή ιστοσελίδες (22%).

Σχετικά με το πρώτο μέρος το 90% των φοιτητών δεν έχει ξαναχρησιμοποιήσει εργαλείο δημιουργίας ψηφιακού φακέλου. Οι φοιτητές θεωρούν κατά κύριο λόγο ότι είναι ένα μέσο ανάρτησης πληροφοριών και εργασιών και λιγότερο ως μέσο επικοινωνίας, ωστόσο στο τελικό ερωτηματολόγιο δίνουν με λεπτομέρειες τον ορισμό των φακέλων, εξετάζοντας και τις δυνατότητες αξιολόγησης. Στους αποθαρρυντικούς λόγους χρήσης βρίσκονται η δυσκολία χρήσης του περιβάλλοντος και σε ένα μικρό ποσοστό η έκθεση των προσωπικών τους δεδομένων στο διαδίκτυο. Στους ενθαρρυντικούς λόγους χρήσης οι περισσότεροι φοιτητές ισχυρίζονται την επικοινωνία με τους συναδέλφους και την ανταλλαγή ιδεών και λιγότερο την οργάνωση των εργασιών τους. Το 56% των φοιτητών προτείνει το δεύτερο έτος για την ενσωμάτωση του εργαλείου στη μαθησιακή διαδικασία και λιγότεροι (35%) το πρώτο γιατί θεωρούν ότι θα πρέπει να έχουν εξοικειωθεί με τους υπολογιστές και να έχουν πιο ολοκληρωμένες εργασίες προς την ανάρτησή τους.

Σχετικά με τις αντιλήψεις των φοιτητών για τις δυνατότητες χρήσης των ψηφιακών φακέλων. Παρατηρούμε από το σχήμα 1 ότι οι φοιτητές δίνουν έμφαση στη χρήση του εργαλείου κυρίως για την υποστήριξη της μάθησης, την οργάνωση των εργασιών τους και την επικοινωνία με τους συναδέλφους τους. Λιγότερο σημαντική θεωρούν την χρήση τους ως μέσο επαγγελματικής προοπτικής και κατανόησης των αναγκών τους.

Σχήμα 1. Αντιλήψεις φοιτητών σχετικά με τη χρήση του Eduportfolio

Το τελικό ερωτηματολόγιο αποτελείται από έξι μέρη: η χρήση του εργαλείου, οι αντιλήψεις των φοιτητών σχετικά με τη χρήση των ψηφιακών φακέλων, η αξιολόγηση του τόπου, οι ιδέες τους σχετικά με τη μελλοντική χρήση και επιπλέον σημεία σχετικά με τα δημοσιογραφικά τους στοιχεία.

Σχετικά με τη χρήση του εργαλείου οι φοιτητές εισήλθαν κατά μέσο όρο 2 με 3 φορές και πρόσθεσαν 3 συναδέλφους, ενώ επισκέφτηκαν 3 βιτρίνες. Οι φοιτητές σε μεγαλύτερο βαθμό διαμόρφωσαν το περιεχόμενο και τις παραμέτρους της βιτρίνας, ενώ λιγότερο επικοινωνήσαν μέσω chat και μέσω ανάρτησης σχολίων ή νέων. Παρόλα αυτά θεωρούν σημαντική την περιήγηση σε βιτρίνες άλλων συμφοιτητών τους. Ουδέτερα είναι τα σχόλια των φοιτητών σχετικά με την προώθηση της επικοινωνίας με τον διδάσκοντα και της ανάπτυξης κινήτρων. Επίσης δε θεωρούν ότι διαμόρφωσαν τη βιτρίνα τους σε αυξημένο βαθμό. Ωστόσο θεωρούν ότι απέκτησαν ικανότητες και γνώσεις που θα τους ωφελήσουν στην επαγγελματική τους πορεία. Επομένως οι φοιτητές φαίνεται να πραγματοποιούν την τυπική χρήση του εργαλείου, χωρίς να εμβαθύνουν ιδιαίτερα.

Σχετικά με τις αντιλήψεις των φοιτητών για τη χρήση του εργαλείου παρατηρούνται αλλαγές σε σχέση με τις αρχικές αναπαραστάσεις τους (πίνακας 1). Συγκεκριμένα σχετικά με τις δυνατότητες χρήσης του εργαλείου όπως φαίνεται στον πίνακα παρατηρούμε από τους μέσους όρους ότι οι φοιτητές έδωσαν απαντήσεις σε όλο το εύρος καθώς αυξήθηκαν οι απαντήσεις στις ακραίες τιμές. Το σημείο αυτό δείχνει μεγαλύτερη σιγουριά με το εργαλείο, αφού μπόρεσαν να απομακρυνθούν από τις ασφαλείς μεσαίες απαντήσεις. Η μεγαλύτερη αρνητική διαφορά που παρατηρείται είναι στην υποστήριξη της μελλοντικής διδασκαλίας και αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι στη γραπτή εργασία αναστοχάστηκαν σχετικά με τις δυνατές μελλοντικές χρήσεις του εργαλείου στη διδασκαλία. Επιπλέον σημαντική διαφορά παρατηρείται σχετικά με την αντίληψη της υποστήριξης της επικοινωνίας, καθώς αρχικά οι φοιτητές δεν αντιλαμβάνονταν τη διάσταση της δημιουργίας κοινωνικού δικτύου μέσω εργαλείων δημιουργίας ψηφιακών φακέλων.

Πίνακας 1. Σύγκριση αντιλήψεων φοιτητών (αρχικός-τελικός αριθμός φοιτητών)

	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ουδέτερος/η	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
ακαδημαϊκή υποχρέωση	-2	11	5	-13	0
υποστήριξη για τη μάθησή σας	-2	11	-1	-1	-2
ανατροφοδότηση και αξιολόγηση της πρακτικής	-2	-4	10	2	-3
ενσωμάτωση και οργάνωση των εργασιών σας	1	15	-4	-4	-1
μέσο για επαγγελματική προοπτική	-9	4	14	-1	-1
κατανόηση των αναγκών σας και των δυνατοτήτων	-7	3	10	-1	-1
υποστήριξη της μελλοντικής διδασκαλίας σας	-23	8	21	-1	0
εργαλείο για επικοινωνία με συναδέλφους κλπ	-19	20	11	-4	-1
ΜΟ	-7.875	8.5	8.25	-2.875	-1.125

Αναφορικά με την αξιολόγηση του εργαλείου οι φοιτητές δεν δυσκολεύθηκαν ιδιαίτερα στην εκμάθηση του εργαλείου. Ωστόσο ο βαθμός ικανοποίησής τους κυμαίνεται σε μέτρια επίπεδα (42%). Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι δε χαρακτήρισαν τον εαυτό τους ως καλό χρήστη του εργαλείου, συγκεκριμένα το 55% θεωρεί τον εαυτό του ως μέτριο χρήστη. Ωστόσο θεωρούν τη διδακτική προσέγγιση των ψηφιακών φακέλων πολύ καλή (42%). Αναφορικά με την μελλοντική χρήση οι φοιτητές αν και σε μεγάλο βαθμό θεωρούν ότι θα το χρησιμοποιήσουν στο μέλλον (42%) δηλώνουν ότι σε μέτριο βαθμό θα διαμορφώσουν τη βιτρίνα τους και θα παρακολουθήσουν τις βιτρίνες άλλων.

Στα δημογραφικά στοιχεία οι φοιτητές εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό (75%) να δηλώνουν ότι στο διαδίκτυο κυρίως αναρτούν φωτογραφικό υλικό. Μόλις το 19% θεωρεί ότι άλλαξαν οι λόγοι για τους οποίους αναρτά υλικό στο Διαδίκτυο. Συγκεκριμένα οι φοιτητές θεωρούν ότι η ανάρτηση υλικού γίνεται για λόγους τόσο επαγγελματικής ανέλιξης «Φ: Ανάρτησα εργασίες μου και μπορώ να προβάλλω την προσπάθεια και την εργασία μου», αλλά και για την εκπαιδευτική τους πορεία «Φ: Μπορώ να αναρτώ τις εργασίες μου για αυτο-αξιολόγηση και κριτική από τους άλλους».

Από το σύνολο των 185 φοιτητών οι 173 (94%) ολοκλήρωσαν το εργαστήριο με επιτυχία. Περίπου οι μισοί μαθητές πήραν άριστα, περίπου 2 στους 10 πήραν 9, ενώ βαθμούς 5 έως 8 πήραν περίπου 4 στους 10. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας των φοιτητών είναι 8.6 με τυπική απόκλιση 1.7, το οποίο δείχνει ότι οι φοιτητές ολοκλήρωσαν με επιτυχία το συγκεκριμένο εργαστήριο και εκπλήρωσαν τα κριτήρια. Αυτό ίσως οφείλεται στο ενδιαφέρον των φοιτητών για το εργαλείο όπως φαίνεται άλλωστε από τα θετικά αποτελέσματα που έδωσαν οι φοιτητές στο τμήμα της αξιολόγησης της διαδικασίας στο τελικό ερωτηματολόγιο. Ωστόσο, παρόλο που η βαθμολογία των φοιτητών ήταν σε υψηλά επίπεδα, παρατηρείται ότι οι περισσότεροι φοιτητές εισήγαγαν μόνο τις τρεις εργασίες του μαθήματος και τη μία

επιπλέον γραπτή εργασία, ενώ τους είχε δοθεί η ελευθερία να αλληλεπιδράσουν με την πλατφόρμα.

Στην γραπτή εργασία που δόθηκε στους φοιτητές στο προτελευταίο εργαστήριο σχετικά με τις εκπαιδευτικές χρήσεις του εργαλείου, οι φοιτητές κινήθηκαν με δύο άξονες τον εκπαιδευόμενο και τον εκπαιδευτικό. Σχετικά με τον εκπαιδευόμενο δίνεται έμφαση στην ανάρτηση και διαχείριση των εργασιών του, στη δυνατότητα αξιολόγησης και σύγκρισης με εργασίες συναδέλφων καθώς και στην επικοινωνία με συναδέλφους προς ενημέρωση και βελτίωση των πρακτικών του. Σχετικά με τον εκπαιδευτικό αναφέρεται ότι μπορεί να έχει το προσωπικό του ψηφιακό φάκελο για να παρουσιάζει το διδακτικό υλικό και να παίρνει ανατροφοδότηση από τους συναδέλφους του, αλλά και προσωπικό ψηφιακό φάκελο για κάθε μαθητή στον οποίο επιλέγουν και οι μαθητές το υλικό και έχουν πρόσβαση και οι γονείς. Μέσα από αυτή τη διαδικασία αξιολογείται εύκολα και καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος, το διδακτικό έργο του εκπαιδευτικού και η πρόοδος των μαθητών. Τόσο για τους εκπαιδευτικούς αλλά και για τους εκπαιδευομένους οι ψηφιακοί φάκελοι μπορούν να αποτελέσουν ένα ισχυρό εργαλείο ανάπτυξης ηλεκτρονικού βιογραφικού σημειώματος για την παρουσίαση των επιτευγμάτων, των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους.

Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια προπτυχιακού μαθήματος του ΤΕΕΑΠΗ Πατρών. Η διδακτική παρέμβαση αφορά την ενσωμάτωση των ψηφιακών φακέλων στην εκπαιδευτική διαδικασία και μελετώνται οι χρήσεις των φοιτητών κατά τη διάρκεια του εξαμήνου εφαρμογής της παρέμβασης και οι αντιλήψεις τους σχετικά με τη χρήση τους στον εκπαιδευτικό χώρο.

Αναφορικά με τις χρήσεις οι φοιτητές αν και στην πλειοψηφία τους δεν είχαν ξαναχρησιμοποιήσει εργαλείο δημιουργίας ψηφιακών φακέλων φαίνεται να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση του διαδικτύου και τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης. Σημαντικό εύρημα αποτελεί το γεγονός ότι οι φοιτητές άλλαξαν τις αντιλήψεις τους σχετικά με το είδος του υλικού που αναρτάται στο διαδίκτυο, έπειτα από την ανάρτηση των εργασιών τους μέσα από το Eduportfolio. Το προφίλ χρήσης προσδιορίζεται γύρω από την εφαρμογή των υποχρεώσεων του μαθήματος. Η επικοινωνία με τους συναδέλφους δεν ήταν συστηματική, ωστόσο η περιήγηση σε βιτρίνες συμφοιτητών πραγματοποιήθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό. Η επίδοση των φοιτητών ήταν άριστη και αυτό ίσως οφείλεται στο αυξημένο ενδιαφέρον και στη περιέργεια για το καινούργιο που τους κινητοποίησε. Ωστόσο διαπερνώντας τους ψηφιακούς φακέλους ελάχιστοι φοιτητές ανάρτησαν επιπλέον υλικό παρόλο που τους είχε δοθεί υπόδειγμα βιτρίνας με πλήθος εργασιών και επίσης είχε διευκρινιστεί ότι μπορούσαν να διαμορφώσουν τη βιτρίνα τους με αντιπροσωπευτικό για αυτούς τρόπο. Επίσης φαίνεται να μην ενημερώνουν τους φακέλους τους από το έτος 2011 ή ακόμα να έχουν αφαιρέσει το υλικό. Αυτό επιβεβαιώνει τη διαπίστωση των Meyer και Latham (2008) σχετικά με την ενασχόληση με το εργαλείο μόνο αν είναι υποχρεωτική δραστηριότητα στα πλαίσια ενός μαθήματος.

Σχετικά με τον στόχο των αντιλήψεων, οι φοιτητές αρχικά θεώρησαν ότι οι ψηφιακοί φάκελοι ευνοούν την οργάνωση των εργασιών και την επικοινωνία, ενώ στο τελικό ερωτηματολόγιο κι έπειτα από την εξοικείωση με το εργαλείο στράφηκαν και στην δυνατότητα επαγγελματικής προοπτικής ενώ μείωσαν το ενδιαφέρον προς την επικοινωνία αφού δεν επικοινωνήσαν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους. Στις γραπτές εργασίες αναφέρονται πολλές και ενδιαφέρουσες πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν τόσο από τον

εκπαιδευτικό αλλά και τον εκπαιδευόμενο με τη δημιουργία προσωπικών προφίλ που παρουσιάζουν την εργασία και την πορεία της, προς σύγκριση και αξιολόγηση με τους συναδέλφους.

Η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να επεκταθεί ώστε να αντιμετωπιστούν οι περιορισμοί που υπήρξαν. Συγκεκριμένα παρατηρήθηκε ότι οι φοιτητές δεν ανέπτυξαν περαιτέρω τη βιτρίνα τους, δεν επικοινωνήσαν μεταξύ τους και δεν την ενημέρωσαν με το πέρασμα του χρόνου. Το αρχικό τους ενδιαφέρον φαίνεται να μη διήρκεσε και αυτό οφείλεται στο ότι δεν χρειάστηκε σε επόμενα εργαστήρια. Επομένως προτείνεται ο σχεδιασμός εκ νέου της διδακτικής παρέμβασης, για την προώθηση τόσο της σταδιακής βελτίωσης της βιτρίνας, αλλά και της επικοινωνίας. Επίσης θα ήταν ενδιαφέρον να ενσωματωθεί και σε άλλα μαθήματα και ίσως και στην πρακτική άσκηση του Τμήματος, όπως πρότειναν αρκετοί φοιτητές στις γραπτές εργασίες τους, για να αποκτήσει νόημα η διαδικασία και να χρειάζεται η διαρκής ενασχόληση με αυτό.

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους φοιτητές του ΤΕΕΑΠΗ που συμμετείχαν στην έρευνα. Ακόμη τις υποψήφιες διδάκτορες του τμήματος Αγγελική Τζαβάρα, Αναστασία Μισορλή και τις μεταπτυχιακές φοιτήτριες Μαρία Γεωργούτσου, Αντωνία Παναγιωτάκη για την πολύτιμη βοήθειά τους καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας.

Βιβλιογραφία

- Bolliger D., Shepherd C. (2010). Student perceptions of ePortfolio integration in online courses. *Distance Education* Vol. 31(3), 295–314.
- Cohen L., Manion L., Morrison K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Dornan T., Carroll C., Parboosingh J. (2002). An electronic learning portfolio for reflective continuing professional development. *Medical Education* Vol. 36 (767–769).
- Drury M., (2006). E-Portfolios-An effective Tool? *University of Nothernlowa. Issue 2* (Fall 2006).
- Finger G., Jamieson-Proctor R. (2009). *Assessment issues and new technologies: ePortfolio possibilities*. In: Wyatt-Smith, Claire M. and Cumming, Joy J., (eds.) *Educational assessment in the 21st century: connecting theory and practice*. Springer Science+Business Media, Netherlands, pp. 63–81.
- Herner-Patnode, L. M., & Lee, H.-J. (2009). A Capstone Experience for Preservice Teachers: Building a Web-Based Portfolio. *Educational Technology & Society*, 12 (2), 101–110.
- Karsenti, T., & Collin, S. (2010). Les multiples usages du eportfolio pour l'apprentissage du français. *Actes de colloque du congrès SEDIFRALE*, Rosario, Argentine.
- Karsenti, T., Komis, V., Collin, S., & Siampou, F. (2011). The implementation of Eduportfolio 3.0 in Canada and Greece: Advantages and challenges for future teachers. *Proceedings of World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia 2011* (pp. 3786–3790).
- Lorenzo G., Ittelson J. (2005). An overview of E-portfolios. *Educause Learning Initiative*.
- Lorraine S., Mason R., & Pegler C. (2007). *The educational potential of e-portfolios. Supporting personal development and reflective learning*. London and New York: Routledge.
- Mason, Robin, Chris Pegler, and Martin Weller. 2004. "E-portfolios: an assessment tool for online courses." *British Journal of Educational Technology* 35(6):717–727. Retrieved March 19, 2012.
- Meyer B., Latham N. (2008). Implementing Electronic Portfolios: Benefits, Challenges, and Suggestions, *EDUCAUSE Quarterly*, vol. 31(1), pp. 34–41
- Shepherd, Craig E., and Doris U. Bolliger. 2011. "The effects of electronic portfolio tools on online students' perceived support and cognitive load." *The Internet and Higher Education* 14(3):142–149. Retrieved March 19, 2012.